

Úvodník:

Paní Zádrapová a tři básníci

Paní Zádrapová z L. začíná den tím, že přiloží bukový špalek do pece, vypraví se a jde do kostela. Cestou zpátky se staví u bratra. Dvaosmdesátiletá paní Zádrapová o bratra, staršího o několik let, pečuje. Tak jako pečují ženy o muže, protože jsou pro život potřebnější. S brbláním. Napomíná ho, aby nešmejdil rukama po nábytku a kastrolech a nerouhal se. Kdysi měl těžký úraz a všem zachráncům neustále opakuje: měli jste mě nechat umřít. Za ten čas, který už odžil navíc, podělal už hromadu práce, říká paní Zádrapová. Pak se vrací domů, dodělat rozvařený oběd, nejčastěji krutí krky, ze kterých má i polévku, anebo smažená kuřecí křidélka. O nudlích už slovo nepadne. Od chvíle, kdy padlo, je jasné, že jsou překrájené nejmíň na měsíc dopředu a když pochybí, doplní se z těch bratrových, překrájených nejmíň na rok. Milované knížky má paní Zádrapová zabalené ve voskovaném papíře, zvláště pak Atlas ptáků. Je to praktické a vyplatí se to, protože knížku celý rok otevírá a poměřuje její obsah s tím, co vidí za oknem u krmítka. Nedávno, v těch šílených záplavách sněhu, podlehla i paní Zádrapová obavám z toho, že se prolomí střecha její dřevěnice. Zavolala pro mladé příbuzenstvo, které poskakovalo po střeše jak vrabčáci, jak pravila, a sněhu ji zbavovalo. Stála opodál a zpod okraje střechy přihlížela. Část uvolněného bílého neštěstí ji nečekaně zavalila. Ležela jsem jako v peřinách, sdělovala později, a zdálky zaslechla výkřik praneteře: Kde je babička? Z předchozího je zřejmé, že paní Zádrapová žije a všechno co dělá, sedí. Sedí, jak má. Všedně a spolehlivě. Jen výkřik a ticho pod sněhem znamenaly malé vybočení, ale hned všemi zaznamenané. Hlas, který se stal součástí ticha. Potvrzuje, že věci, o kterých mluví tři básníci na stranách 4–9 těchto Textů, zná. Umí je rozpoznat, po svém k nim přistoupit nebo je obejít, pobýt s nimi nebo je odmítnout. Je dobré, že se tři básníci dokáží pozvednout na její úroveň. Kdyby nebylo opravdových básníků, možná by se ani o paní Zádrapové nevědělo. Čtěte proto rozhovor básníků na stranách 4–9.

Dalibor Malina

Obsah:

úvodník

Dalibor Malina: Paní Zádrapová a tři básníci ___2

poezie

Ondřej Malík: *** ___21, 29

Ladislav Jurkovič: *** ___24

Jan Buryánek: *** ___25

próza

Martin Škabraha: Gambit – Mafiánská povídka ___11_15

Lenka Juráňová: Přítelkyně ___20_21

Jan Blahoslav: Chvála

ořezávátka ___22_23

Marta Langerová: ___28_29

překlad

Edvin Muir: Mrak ___10

Lesja Tyškovská: * * * ___15

Győző Ferenc: * * * ___18_19

Gerrit Komrij: * * * ___26_27

J. A. Deelder: * * * ___27

Michail Baru: * * * ___31

comics

Michal Jareš: ___16_17

rozhovor

Pavel Hruška, Petr Hruška, Jakub

Chrobák: Nejsou záložky! ___4_9

jen tak

Pavel Kotrla: ___28_29

recenze

Kontaktní adresy:

Pavel Kotrla

Bystřička 267

756 24

<http://kotrla.com>

pkotrla@atlas.cz

Knihkupectví Malina

Dolní náměstí 344

755 01 Vsetín

tel.: 571 419 531

knihkup@vsnet.cz

TEXTY, literární čtvrtletník, číslo 40, ročník X., šéfredaktor: Pavel Kotrla, vydavatel: Knihkupectví Malina, redakce: Jiří Hrabal, Jakub Chrobák, René Kočík, Dalibor Malina, Milan Orálek, Martin Škabraha; registrace MK ČR E 13264, internetová adresa: <http://www.inext.cz/texty>
Nevyžádané texty nevracíme ani neelektrujeme.

PAVEL HRUŠKA, PETR HRUŠKA, JAKUB CHROBÁK: NEJSOU ZÁLOŽKY!

S bratry Hruškovými jsme se sešli jednoho pátečního dopoledne v univerzitním baru Voliéra v Ostravě. Mluvili jsme spolu.

Jakub: První otázka mě napadla, když jsem kouřil na balkóně a uvědomil jsem si, jak rozdílné je ostravské a beskydské ticho. Tím, že se dnes mohu vracet na chatu prarodičů do Dinotice v Beskydech, mohu také slyšet okouzující ticho, které je tam absolutní, ale hlavně, že já si tam na ně můžu vzpomínat, protože ho znám z dětství. A tak jsem se chtěl zeptat, jak to tady v Ostravě máte s tichem? Tady jakoby to absolutní není, lze jej zakoušet, ale ne slyšet...

Pavel: Já myslím, že jakousi zkušenost ticha v sobě máme (mohu snad mluvit i za bratra) a to mimo jiné proto, že my jsme se sice narodili v Ostravě, ale dětství jsme trávili v Doksech u Máchova jezera v kouzelné a krásné krajině a tam je hladina ticha nebo hladina zvuků jiná. A právě v dětství jsi na to ticho zvláště vnímavý, a proto já v sobě ten zážitek mám aktivovaný, nosím si ho v sobě a čas od času se k němu propracuju. Vzpomínám si, že jsem tam zažíval hutné, sametové, jak ty říkáš: absolutní ticho. Tam jsem si ho prožil a od té doby z něj čerpám, nesu si ho v sobě i do těchto hlučných atmosfér.

Petr: Já si myslím, že všichni máme určitý zážitek podstatného ticha v sobě. Koneckonců patrně z jakéhosi velkého ticha přímo pocházíme – a i to si nějak pamatujeme, i to nás vyživuje. Ale co se týče Ostravy: dá se v ní psát! A ty víš, že psát lze vždy jenom v tichu a z určitého ticha. Také v Ostravě jsou k nalezení hluboká ticha, neboť nic není tak potichu jako unavený, zmatený život. Opuštěná industrie, zrušená fabrika, zavřený non-stop, periferní čtvrt (a Ostrava je celá z periferních čtvrtí) kterou prošla povodeň, domy, z nichž se odstěhovali cikáni, protože tam padaly balkóny... Zvuky, které po tom všem zůstaly, ticho spíš prohlubují, než že by ho rušily.

Jakub: To možná souvisí s tím, že pokud si na určitý zvuk zvykneš, je to najednou tvůj zvuk, který dokáže ticho prohloubit.

Pavel: Otec mi vyprávěl, že když jednou v noci na chalupě v Beskydech v tichu ležel, tak se mu to ticho proměnilo ve hřmot. Tvrdil, že ležel ve tmě a zdálo se mu, že za kopcem jezdí nákladák, že se tam snad staví. Přemýšlel, co to může být, a uvě-

domil si, že slyší svůj tep. Rytmus své krve. Uslyšel sám sebe z druhé strany, tak, jak se obvykle neslyšíme. Vlastně v tichu jsou i zvuky, které v nás organicky žijou.

Petr: Ticho asi nadělá docela dost hluku.

Jakub: To určitě. Kdybychom teď odstoupili od ticha, napadá mě ještě jiná věc. Na Vsetíně teď máme malý skandál kvůli známé jemné fotografii dívky s holým zadkem, která je na obálce knihy Jana Saudka. No a na Vsetíně se musel plakát s touto fotografií sundat. Mně se zdá, že s tím, jak ztrácíme vztah k literárnímu textu, jako bychom zároveň ztráceli i schopnost rozlišovat. Jakoby to, co je hezké, jemné, erotické, nahrazujeme sexem...

Petr: Pozor, erotiku teď bude zachraňovat papež! Benedikt XVI. „vyhrožuje“, že ve své první encyklice promluví o pozitivním vlivu erotické lásky... tak na to už jsem celý zvědavý. Jenomže kdoví, jestli se něco dozvíme, neboť zároveň se objevila zpráva, že církve si odteďka nechá platit autorské poplatky za každé papežovo slovo, které by snad chtěl někdo někde publikovat. Takže nastoupí tvrdá papežská OSA. Bože svatý! V některých kostelech už se platí vstupné, teď se bude platit i za slovo náměstka Božího. Jak to jenom bylo? Dej císaři, co je císařovo...

Jakub: To je pravda, i tomu, o čem mluvím, je církve asi dost na vině, já sám jsem teď zažil krásnou zkušenost, když jsem procházel v reprodukcích českým gotickým uměním a uvědomoval jsem si, jak je to duchovní poselství krásně, eroticky udělané. Církve jakoby zfrigidněla...

Pavel: S tím mívali malíři svého času problémy. Já si vzpomínám, že například Bernini udělal krásné barokní sousoší a ačkoli vyjadřovalo cosi jako duchovní poznání, tak protože ty sochy jevíly tvarově známky až tělesné erotické zkušenosti, mnohé duchovní to popouzelo. To je starý problém. Je fakt, že gotika je obecně vnímána jako eroticky vydezinfikovaná, ale přesto to tam jaksi, třeba i na zapřenou, muselo být. Mně osobně se líbí ta Tolstého výtku, nebo spíš špílec, kdy naznačuje, že možná i Kristus couvnul před tím, co je těžké a asi i nemožné: mít manželství, děti, tělesnou lásku... Tuto nemožnost si neprožil. Ale já to nechci hodnotit, neumím říct, jestli to bylo dobře nebo špatně.

Petr: Když už jsme u sexu, já slyšel dneska v rádiu takovou divnou věc: mít sex po internetu. Co se tím, sakra, myslí? Když se díváš na nahý obrázek, když si s někým píšeš, máš sex?

Jakub: Já to vidím i u mladší generace. Třeba Milouš, můj devatenáctiletý švagr, si myslí, že přes

seznamky si lze připravit vztah, ale jako by už neměl chuť riskovat to zklamání, které zažíváš při prvních zklamaných láskách,...

Petr: V Číně jsou skupiny milionářů, kteří prahnou po pannách. Inzerují to na internetu a nabízejí celoživotní vztah, absolutní zaopatření a tak. Je prý obrovský zájem dívek, které podstupují několik kol internetových konkurzů, až jich z pěti set zůstane dvacet. Těch dvacet se pak pokouší obstát v konkurzu naživo, až se vybere jedna jediná. V tom bohatém chlápku i v oné vítězce jistě vzniká iluze, že si tímto postupem usnadnili snad něco podstatného, že předešli mnohým rizikům a zklamáním, zkrátili si cestu tím nejistým, bolavým (ale třeba i krásným) osudem, pojistili si pravděpodobnost pravého vztahu. Prachy a internet posloužili jako nástroj „přirozeného výběru druhů“.

Jakub: Já myslím, že to trochu souvisí i s literaturou, protože nechutí riskovat i ve vztazích se projevuje v tom, že člověk už nechce číst dlouhé romány...

Pavel: Člověk raději sáhne po nějakém digestu.

Petr: A jestli se můžu zeptat – jak to máte vůbec se čtením na internetu, s „románem v počítači“?

Jakub: Já to neumím, musím si to vytisknout. Jedině tak svůj odborný text, ale román, to ne.

Petr: Když jsem překonal prvotní odpor, zjistil jsem, že to jde; nemám-li tiskárnu a někdo chce slyšet můj názor na poslaný text, tak jsem schopen si na obrazovce přečíst i povídku nebo soubor básní... ale stejně se nemůžu ubránit pocitu, že ten proces četby byl nějak úřední, že jsem spíš vyřizoval určitou věc a „nebyl se slovy“. Ovšem dovedu si představit, že fůra lidí má právě z internetové četby ten skutečný zážitek...

Pavel: Já jsem konzervativní čtenář a volím tradiční postelovou polohu. Ale jde o ten prožitek četby a pakliže ten prožitek chybí a je narušený, něco není v pořádku. Na internetu čtu rychle. Nevím, co je to ve mně za pnutí, čtu rychle. Je to kurz rychločtení, který je s tím pomalým, hlubinným čtením v protikladu. Jsem prostě na internetu špatný čtenář.

Petr: Ono se totiž čte i hmatem, gestem, obracením stránek, to všechno, aniž si to uvědomujeme, naše čtení rytmizuje, určuje jeho rychlost, nebo spíše pomalost, stejně jako v opačném případě to klikání myší, to čtení jednou rukou.

Pavel: Fakt je, že pro mnohé jsou knihy jen textovou informací, ale při tom čtení o to přece nejde. Čtení se bere jen jako technologický proces,

ale ono je to cosi víc, je to akt smyslodárný. Ležet s knihou, ušpinit se knihou.

Petr: Ukrást knihu...

Pavel: Ukrást knihu. S knihou nějak symbioticky existuješ a bez toho to nejde. Teprve tehdy povstává onen zvláštní prožitek četby. Já si třeba vzpomínám, že dřív bývaly knihy i jakýmisi palisádami, zejména ty starší, v těch poctivých kožených vazbách. Vidět dědečkovu knihovnu s policemi Jiráskových spisů... To nejsou věci nepodstatné.

Jakub: Já navíc hrozně rád čtu v hospodě. Vzpomínám, že jsem jednou seděl tady a měl jsem s sebou Vančuru a nejenom, že jsem ho tu celého přečetl, ale taky převyprávěl. A nezajímalo mě, jestli to ostatní zrovna chtěli poslouchat, prostě jsem jim to musel říkat...

Petr: No jistě, s knihou totiž můžeš běžet za někým v momentálním nadšení a sám mu z ní předčítat... Ale ještě jedna věc je nápadně jiná. Na internetu je text vždycky fungl nový, zatímco v knize lze zahlédnout stopy četby (či naopak krajinu čtenářem dosud nedotčenou). Kniha stárne, uchovává drobná znamení – tady už jsem byl, tudy jsem šel a tohoto jsem si tehdy nevšimnul. Nebo tudy šel již někdo přede mnou. To samo rozpoznávání, že tu někdo byl...

Pavel: Nebo jdeš v jeho stopách. Všimli jste si třeba toho, co mě vadí, že v knihách chybí textilní záložky? Nejsou tu záložky! A ta záložka byla důležitá. Znamená to něco jako rozvrhnout si síly, ani poušť neprojdeš naráz, někde se musíš na noc utábořit, někde v oáze. Dáš si na místě odpočinku záložku. Roztřepená, umazaná záložka ukazuje, že tudy už někdo šel. Blahořečím tu nakladateli Divišovy Teorie spolehlivosti, že tuto knihu vybavil hned dvěma záložkami! Zřejmě si uvědomuje, že je potřeba jít nejen dopředu, ale i zpátky. Snad je to dobou, která chce mít všechno rychle. Neprodlévat, honem něco dalšího.

Petr: Když jsi knihu nedočel, záložka říká: tady jsi skončil, dál jsi nedošel, nestačily síly, touha, základní prostředky pro přežití na cestě četby. Nebo záložka označuje zvláště důležité místo: byl jsi i dál, ale sem jsi se vrátil, protože tady jsi to našel... Vlastní text v počítači je ale pořád nový a všechny nenápadné stopy tvého čtení zase neúčastně smaže, takže se obtížněji můžeš vracet k příběhu své předchozí četby.

Pavel: Tady mě napadají problémy s termínem text. Ten pojem v sobě nese jen jakousi obecnou představu informací, ale teprve tváří v tvář knize si uvědomuju jeho plastičnost. Že je to jakási pev-

nost, hrad, v rozích dva bergfriedy. A tehdy je mi celý ten proces čtení daleko bližší.

Jakub: To je pravda. A to mě děsí v literární vědě. Ne už co čteš, ale na čem děláš. Kdyby přece všichni ti, kteří získali všemožné tituly, s knihami opravdu obcovali, muselo by to být krásné sofistikované společenství, ve kterém by bylo dobře. Pokud je knihy nějak poznamenávají.

Pavel: Na čem děláš, o čem píšeš, co studuješ místo toho, co čteš... Čtenářsky přece bydlí člověk.

Petr: To „dělání“ je zvlášt patrné na univerzitách. Já nerozumím té děsivé zvyklosti, že abys dlouhodobě obhájil svou učitelskou existenci na univerzitě, musíš kromě výuky, kromě rozmlouvání o knihách, ještě na něčem dělat. Přitom absolutní vrchol univerzitní činnosti by měl být přece seminář, a to pro studenty i pro vyučující. Seminář, disputatione, to je vrženost do vzrušujícího světa literatury, místo, kde dochází pro všechny k lámání chleba, kde to vše začíná, končí a znovu začíná. Seminář je koruna univerzity. Na něj by se měl vysokoškolský pedagog soustředit, tam skutečně obhajuje oprávněnost svého působení. Jenomže to jako by málokoho zajímalo, jako by seminář byl jen jakýsi vedlejšák, ospravedlnitelný pouze tehdy, pokud ještě na něčem odborném, fakt důležitém „děláš“. Takže semináře stojí často za hovno, protože už na nich nevystupují pozorní čtenáři a charismatičtí diskutéři, ale suchoprudní badatelé, zahledění do stále užšího výseku literatury.

Jakub: To je pravda, já třeba když něco učím, musím si to skoro celé znova přečíst.

Pavel: Já si to musím znova sám sobě pře-
vyprávět, opět si ten text osahat, před těmi studenty, cudně-striptyzově. A pokud má člověk pocit, že už jen opakuje formulace, je to nepříjemné. I k té tradiční formulaci se musíš znova propátrat.

Petr: Naštěstí jsou tady ti studenti, různí a v nejlepším případě osobití. Já jsem riziku, že na jednou na semináři začneš říkat věci, které nějak příliš nebezpečně víš, čelil tím, že zpočátku semináře mluvili oni; ne v nějakých nesmyslných referátech, ale v živě formulovaných reflexích. Viděli věci po svém, rozházeli mi moje jistoty. Já se pak konfrontoval s tím, co přinesli oni a nemohl jsem jim už tak snadno nabalit to svoje hotové, i kdybych chtěl.

Jakub: Bohužel občas se stává, a to je nejhorší případ, že ten učitel nejen že si nechce ty věci znova zakoušet, on dokonce protestuje i proti tomu, co právě říkají ti studenti, pokud to nezapadá do rámce, který on „ví.“

Petr: Tak to bývá i s četbou knih. I knihy oceňujeme často podle toho, jak se uměly trefit do toho, co si myslíme, jak nás potvrzují, jak odpovídají našim představám. I to bývá jistě vzrušující, teď jsem to zakoušel nad novým Halíkem. Ale zapomínáme na silné vzrušení v situacích, když nás něco nebo někdo vůbec *nepotvrzuje* a dělá to přitom velmi přesvědčivým způsobem... A tohle vzrušení se občas dá zakoušet na seminářích.

Jakub: To je dobře. Já to mám naštěstí stejně. Mnohdy tě studenti zavedou do mělčin, ale možná, že to nejkrásnější je tu loď tahat zpátky.

Pavel: To je podobné s dobrodružstvím četby. Máš pocit, že to už zvládneš, a najednou jsi znova svědkem a účastníkem nějakého dobrodružství. A to je důležité se tomuto tajemství otevřít. Pustit se do četby s odvahou. Já třeba si na prázdniny dělám plány: vyberu si nějaký román a připadám si jako na dobrodružné cestě. Té knize se rytířsky oddám a žiju s ní. Chce to jistou pravidelnost obcování, jakoby zapřáhnout se do žentouru. Je to nebezpečné, nevíš, co tě čeká. Musíš mít záložku ... možná, že učit by měli dobrodružné povahy.

Petr: Ano, souhlasím s tím, že opravdové učení je dobrodružství. Možná nic dalšího už to být nemusí, je-li to dobrodružství...

Pavel: Možná řeknu ještě jeden zážitek z dnešního rána. Z osmiletého syna se stal vášnivý čtenář. On leží na posteli a čte si. On si dokonce ráno před školou přivstane, a my jsme to dělali s bráchou taky, my jsme si přivstali a četli jsme synchronně Maye, protože byl jenom jeden výtisk. To je zvláštní zkušenost, číst synchronně, museli jsme na sebe čekat.

Petr: A před otočením dalšího listu se vždycky do ticha ozvalo jenom lakonické *máš?*

Pavel: A tak jsme půl hodiny takto synchronně četli. A je radost pozorovat, jak se na něm projevuje ta milost četby. Je to zážitek: sledovat, jak člověk padá do víru četby.

Jakub: Vidiš, na to jsem málem zapomněl, ale skutečně, když jsme s Andrejkou leželi v jedné posteli a synchronně četli stejnou knihu, uvědomil jsem si nějak hmatatelněji, že s ní budu celý život...

Pavel: To by možná mohlo fungovat jako předmanželské zkoušky: tady máte jednoho Balzaca a uvidíme...

EDWIN MUIR

Mrak

Jedno ráno koncem jara jsme v Čechách
Zabloudili cestou k Domu Spisovatelů
Ve spleti křivolakých silniček, které nás vedly
Odnikud nikam
Skrz tkané sítě venkova pro nepozorné cestující.
Žádný dům nablízku, ani zvuk či náznak života:
Jenom šachovnice políček
Pomačkané a vyschlé čtverce sypkého prachu.
Když jsme se v jednom okamžiku ohlédli, spatřili
jsme
Mladého oráče, skrytého v tom prachu, který
vypadal
Jako věžeň, krácející v pohyblivém mraku
Stvořen sám sebou pro svůj vlastní smysl;
Rostl a byl jako by povznesen nad vším,
Více než člověk, ale ještě ne, ne svatořečený:
Sloup prachu v pohyblivém prachu; nic víc.
Keře podél krajnic byly hustě
Zасыпány prachem.
Jen jsme se dívali a divili se, jak suché mračno
postupovalo dál svým vlastním rytmem.
Zanedlouho jsme našli
Cestu, která nás přivedla k Domu Spisovatelů,
kde kazatel z Uranu
(Smutná země, kde je naděje denně zabíjena
nadějí)
Žehnal dobrému prachu, nejvyššímu spasení
lidstva
A zároveň plakal, že Bůh zemřel. Při návratu
zpátky
Do města jsme byli pořád pronásledováni
Hnědými, neúrodnými poli a tím vzkazem
Z Uranu. To bylo před změnou;
V naší paměti se později mrak a vzkaz spojily,
Obraz a myšlenka se koncentrovaly do podoby
obra,
Který krácel po zemi, oblečen do pozemského
mraku.
Prach vyrobený z prachu. Vypadalo to nereálně
A osamoceně, jako věci postavené na špatné
místo.
A v myšlenkách na toho muže
Ukrytého v mraku jsme toužili po prolamující záři,
Jež by odhalila jeho tvář, tu tvář kdysi změněnou
v Ráji
Milovanou tvář, volající po nekonečném světě;
A ne skrytou za maskou prašného sloupu.

přeložil Michal Jareš

MARTIN ŠKABRAHA

Gambit – mafiánská povídka

23. srpna, večer

V pokoji dráždivých barev leží na široké posteli bez pokrývek, jen s poduškami, muž středních let. Urostlá postava v nočních barvách: havraní vlasy, tmavé brýle, hlubinně modrá, téměř černá košile, u krku rozepnutá, hladké kalhoty téže barvy; přes židli opodál je přehozené černé sako a černý pás s pistolí: vyčnívající pažba zbraně kontruje slonovinovým leskem. Muž kouří cigaretu a popel odklepává do honosného skleněného popelníku, položeného na posteli, při ruce. Na okraj lože právě usedá žena, jaksi okatě zachovalá. Odlesky pastelových barev kolem ulpívají na celém jejím zjevu. Pod rozepnutým županem je nahá.

„Vypadáš unaveně,“ říká žena. Nedostává odpověď. Uléhá pak vedle muže na bok; jednou rukou si podpírá hlavu, nechávajíc ji zmizet v záplavě ohnivých vlasů, a druhou hladí černé rameno, pak obkresluje límec košile, až nakonec její prsty putují po řadě matných černých knoflíků dolů k pasu; tam se zastavují, aby se po chvilce vyzývavého váhání vrátily zpátky. Když prsty opět sevrou jemným stiskem nejsvrchnější ze zapnutých knoflíků, sotva postřehnutelným pohybem jej vyprostí z knoflíkové dírky; dlouhé nehty připomínající perleťové drápy se ponoří do tmavého hustého porostu na mužově hrudi.

V tom okamžiku ji on chytne za zápěstí a mlčky odtlačí ruku pryč. V jeho tváři nelze pozorovat žádné pohnutí, nic, jako by na ni černě slunečních brýlí vrhala neprůhledný stín. Muž dál kouří po malých neslyšitelných doušcích a časté, pozvolna se zrychlující pohyby ruky, která vynáší cigaretu k ústům a zase ji nechává klesnout zpět, dávají vyniknout až úzkostlivé nehybnosti ležícího těla. Žena ho zkoumavě sleduje a čeká, až uhasí žhavý špaček v popelníku, kde jemný poprašek právě dokouřené cigarety ještě nezakryl temně zelené dno, vytvářející dojem hlubiny.

„Stalo se něco?“ ptá se žena, poté co muž odsunul popelník stranou a založil ruce pod hlavu.

„Co by se jako mělo stát?“ Mluví tiše, ale jeho hlas je dobře slyšet a nezní přívětivě.

„Jsi dneska jiný. Máš něco s očima?“

„Jsem unavený. Chci jít spát.“

„Spát?“

„Jo, spát. Zavřít oči a spát až do rána.“

„To se mám koukat na to, jak spíš? Nebo nač mě tu chceš?“

„Lehneš si vedle mě a budeš spát taky. Máš zaplaceno za celou noc? Máš. Vyděláš si na to spaním. Ničím než spaním. Ničím jiným.“

„Tuhle službu nemám v katalogu.“

„Ty prachy, cos dostala, taky ne. Přines mi peřinu.“

„Peřinu?“

„Víš, co je peřina, ne? Máte tu něco takového. Nebo v čem sakra spíte?“

„O co ti jde? Můžeš mi to vysvětlit? Tohle není hotel. Co mám jako dělat?“

„Spát. Budeme spolu ležet v posteli, zhasneme a budeme spát. Jako dědeček a babička. Chápeš?“

„Ne.“

V tom se muž prudce posadí a z bezprostřední blízkosti – aniž by však zvýšil hlas, pouze jako by do něj vliv odstíny svých šatů – slovo od slova odřikává ženě do tváře: „Prostě si lehneš a budeš spát. Budeš spát a ani necekneš. Co je na tom ksakru tak nepochopitelného? Řekni mi kčertu, co na tom můžeš nechápat?“

Chvilí se na ni dívá umělohmotným pohledem černých brýlí. Pak se pomalu položí zpátky na záda a z kapsy u košile vytáhne další cigaretu.

23. srpna, odpoledne

Urostlý muž, celý v černém (počítaje v to i neprůhledné sluneční brýle) míří rychlým plynulým krokem ke vchodu do nemocnice. Bez povšimnutí prochází kolem dvou policejních vozidel. Posádka jednoho z nich zčásti podřimuje a zčásti čte noviny; druhé vozidlo je prázdné. Muž vchází dovnitř a s jistotou kráčí ke schodišti.

Vystoupá tři patra, přičemž mine několik návštěvníků a lékařů. Nikomu nevěnuje nejmenší pozornost. Když na něj ukáže malá dívenka s tlustými zlatavými copy jako z jemné slámy a ptá se, co je to za divného pána, on se ani nezastaví a jde dál. Dítě vzápětí dostává pohlavek s vysvětlením, že na cizí lidi se neukazuje a nekřičí.

Když muž vyjde do třetího patra, opět ani na okamžik nezaváhá a nerozhledne se; plynule, stále tímtež klouzavým krokem projde prosklenými dveřmi (jsou otevřené a zajištěné) a odbočí do jedné z chodeb. Je prázdná a světlo sem vniká jen z okna na jejím konci. Klapot černých polobotek se na dlaždicové podlaze nápadně rozléhá; ten zvuk s každým krokem mění barvu a délku tónu, jak se muž noří dál a dál do hloubky chodby. U dveří po pravé straně na samém konci se konečně zastaví – vlastně ne: je stále v pohybu, v jednom a tomtež pohybu, když bere za kliku, prudce otevírá dveře, vstupuje dovnitř a levou rukou za sebou rychle

zavírá. A je to stále týž, zcela přirozeně působící pohyb, když jeho pravá ruka vklouzne pod sako a vytáhne blyštivou pistoli s tlumičem.

Dva policisté, kteří u stolku v rohu místnosti hrají šachy, a sestra, jež je pozoruje, už nestačí ze svých tváří setrást úlek a nechápavost. Po třech rychlých výstřelech pak jejich vrah přistoupí s namířenou pistolí k jedinému lůžku v celé místnosti. Leží na něm osoba zahalená od hlavy až k patě v obvazech, podobnost s mumii se nabízí. Na tělo je napojeno množství hadiček a obličej je zakryt maskou dýchacího přístroje, která se v těchto okamžicích již nezvratně mění na masku posmrtnou. Místností chroptí umělé vdechy a výdechy a zařízení stojící vedle postele palčivě pulsuje; je na něm obrazovka s vlnovou funkcí.

Nyní je na tváři návštěvníka znát určitá změna. Muž na pár vteřin – přesně tolik, kolik si může dovolit a kolik má v plánu – upřeně pozoruje pacienta. Jeho rty se několikrát nepatrně pohnou. Levou rukou sáhne pod sako, na opačnou stranu než před okamžikem, a vytáhne dvojici růží; jsou to opravdu krásné růže a je škoda, že toho dne to těžko někdo ocení. S jakousi spěšnou pietou pokládá růže na hrud' ležící osoby. Poodstoupí a ještě vteřinu postojí; možná, že během toho zlomku času se se skloněnou hlavou stihne pomodlit.

Potom už se ale otočí ke dveřím a jakoby mimochodem, přes rameno, vypálí do bílé postavy na lůžku tři rychlé rány. Když vychází na chodbu, sotva stihne zaznamenat zřetelnou změnu ve frekvenci zvuku, linoucího se z přístroje u postele. Je ale nepochybné, že o té změně dobře ví a že na ni během onoho plynulého pohybu, kdy zasouval pistoli zpět do pouzdra a zároveň tiše zavíral dveře, trpělivě čekal; bez ní by neodešel.

Odchází stejnou cestou. Opět nebudí žádnou výraznější pozornost. Před vchodem do nemocnice míjí dvě policejní auta. Posádka jednoho z nich zčásti podřimuje a zčásti si čte noviny. Druhé auto je prázdné.

23. srpna, ráno

Ve zšeřelé místnosti svítí jen velká obrazovka počítače. Je na ní šachová partie, právě rozehraná. U počítače sedí štíhlý, až vyzáblý muž v bílém obleku. Jeho tvář i lebka jsou dohladka vyholené a z podlouhlého obličejce nápadně vystupuje skobovitý nos. Právě se otáčí ke dveřím, jimiž vchází jiný muž; je urostlý a celý v černém.

„Chtěl jste se mnou mluvit,“ říká příchozí místo pozdravu. Sundává si z očí tmavé brýle, jako by tím naznačoval, že je připraven k rozhovoru. Vzhle-

dem k nedostatku světla v místnosti mu však ani tak není příliš vidět do tváře.

„Ano, chtěl,“ odpovídá muž v bílém. Jeho hlas je měkký, melodický, zřetelně vyslovující, vemlouvavý; mohl by to být hlas vyhledávaného psychoterapeuta.

Hráč opustí počítač, zvedne se z křesla a pomalu, ne však váhavě nebo loudavě, s rukama volně spuštěnýma podél těla dojde k druhému muži, bez hnutí vyčkávajícímu. Zastaví se na dva kroky před ním. Ruce založí za zády. Pokračuje:

„Je v bezvědomí. Ale může se samozřejmě probrat. A pak by mohl mluvit. Každý se dá zviklat. Může se stát, že promluví.“

Následuje chvíle mlčení. Jako by muž v bílém čekal, zda jeho partner pochopí zbytek, nebo zda bude – zbytečně, snad ze sentimentu, u mužů jako on zdánlivě vzácného – chtít v dialogu pokračovat a být přinucen k závěru, jehož vyslovení mohl být ušetřen; stačilo by jen ho vykonat.

Jenže návštěvník chce mluvit dál:

„Můžeme ho odtamtud dostat.“

„Jak? Ukrást i s postelí a přístroji? Když musíme balit kufry? A co s ním pak? Obstaráme mu soukromou nemocnici v jednom z našich vozů nebo letadel?“

„Ale proč zrovna já?“

„To je přece zbytečná otázka. Kdo jiný než ty?“

Snad jedna celá minuta ticha. Ale muž v černém už se neptá a nenamítá. Jeho nadřízený (říkejme mu tak, ač se zřejmě nejedná o zaměstnavatele obvyklého druhu) ví, že věc je vyřízena. Přesto je to nyní on, kdo cítí potřebu mluvit. Možná hovoří sám k sobě. A možná ještě k něčemu většímu, k bohu nebo osudu:

„Všichni vědí, že jste byli víc, než by byli rodní bratři. Neexistuje výraz, kterým by to bylo možné vystihnout. Váš vzájemný slib byl – dovol mi použít to slovo – matematicky přesný, ano čistý jako pravda a krása, jako vesmír ve svém nejvladnějším jádru. On přísahal, že zabije každého, kdo sáhne na život tobě. A ty jsi přísahal na vlas stejně. A teď přemýšlej – ne! *počítej!* – se mnou. Je třeba to udělat. Kdybych tam poslal kohokoliv jiného z našich lidí, aby to vyřídil, ty bys toho střelce vzápětí musel zabít. *Musel!* Sám bych nepřipustil, abys jednal jinak! Protože ta přísaha je tak čistá, tak posvátná, nebojím se toho slova. Jenže potom bych musel dát zabít i tebe – za vraždu jednoho z našich lidí. Protože taková je zase naše přísaha. Máme tu dvě rovnice a musíme z nich udělat jen jednu. Proto tam půjdeš a vykonáš to ty. Zabiješ

jeho a pak zabiješ toho, kdo ho zabil... Ušetřím jednoho muže. Je to přesný výpočet? A o tom obětovaném muži budu vědět, že jeho smrt potvrdila vše, v co jsem kdy věřil – nesmíš mě zklamat! Když zítra ráno zjistím, že jsi ještě naživu, budu vědět, že jsem získal nepřítele na život a na smrt – ale ty bys především zradil nás i svoji přísahu! Já ti dávám možnost dostat obojímu. Rozumíš té nekonečné čistotě, která je větší než všechno? Svět se zhroutí bez lidí, jako jsme my! Tvůj čin nebude zapomenut... Jdi, příteli!”

Muž v černém si beze slova nasazuje černé brýle a odchází. Hráč se poté vrací k počítači, a než usedne, dlouho se dívá na právě rozehranou partii.

LESJA TYŠKOVSKÁ

* * *

Osamělí lidé
rádi chodí na návštěvy:
naplňují byty svojí osamělostí,
dělí se o ni s někým, nepříliš vzdáleným.

Osamělí lidé
nikdy nezůstávají přes noc,
hlídají si svoje samoty,
opatrně je odnášejí s sebou.

Po jejich odchodu
nejsou pokoje nikdy prázdné.

přeložil Jakub Grombříř

Lesja Tyškovská (1969), ukrajinská básnířka, filoložka (odbornice na dílo Mariny Cvetajevové), zpěvačka, performerka a fotomodelka.

aluze

Revue pro literaturu, filozofii a jiné

Adresa redakce:
Křížkovského 10, PS 207,
771 80 Olomouc
e-mail: redakce@aluze.cz
tel.: 585 631 159

poezie / próza / vzpomínky
rozhovor / studie / recenze
glosy / archiválie

<http://www.aluze.cz>

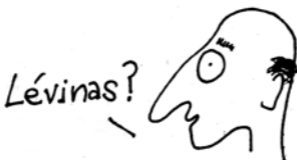
... JEDNOHO RAŇA SE UMBERTO E. PROBUDIL Z TĚŽKÝCH SNŮ A ZJISTIL, ŽE SE PROMĚNIL V PODIVNĚHO, STAŘNOUCÍHO MUŽE...

...BAĻ SE, ŽE BY MOHL ZKLAMAT SVĚ ČTENÁŘE, A TAK SE SNAŽIL DĚLAT VŠE JAKO DŘÍV...

...TEPRVE ČASEM ZJISTIL, ŽE JEDINĚ SKRZE LITERATURU SVĚHO DĚTSTVÍ NAJDE OPĚT SAŇM SEBE...

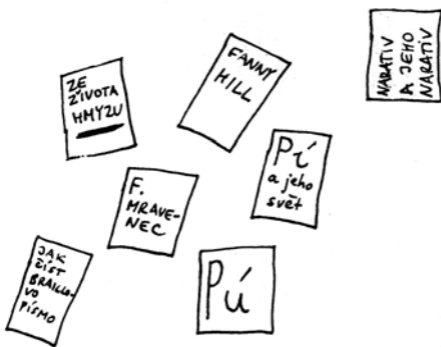

...ZAHLTIL SE TEDY VŠÍM,
CO MU PŘIŠLO POD RUKU...

4

... ZEJMÉNA NĚKTERÉ TITULY
MU UČAROVALY...

5

... A TAK SE VŠE VRÁTILO
DO STARÝCH KOLEJÍ...

Brouk?

POKRAČOVÁNÍ PĚTĚ...

6

GYÓZÓ FERENC

Slaná chuť

Když neuděláš ani krok
a nevíš jaký přijde rok,
spolykej nářky – znova
kolem sebe se protáhni
nepozorován, jdi až tam,
kde nejsou třeba slova.

Zaposlouchej se v němotu:
ticha uprostřed rachotu,
ticha uprostřed dunění,
jež vymezuje pauzy,
jež z druhé strany odnaproti
přináší ozvěny.

Mezi údery srdečními
štěrbiny vedoucí
na druhou stranu,
kde strnule ční
obraz ze stěpů
mozaik roztříštěných dnů.

Ty tomu všemu marně věříš
a marně nakláníš se blíž,
obrysy mizí naposled.
Jen srdce silněji teď tluče
a slaná chuť zůstává v ústech,
potom vyprchá ze sedliny let.

Chladná škvára

Zdá se, že vyhasíná vnitřní světlo,
patrně musím přejít na druhý břeh,
potmě se jen sám musím domýšlet,
že až dorázím tam, kde neznačená
hraniční čára vnější temnoty,

tupé vzplanutí mezi temnotami
uhasne ve mně jednou provždycky.
Neprobouzej se již, kdo spíš ve mně
a nezapaluj uvnitř žádné světlo,
nepřetrhuj let černou hlubinu.

Nezažíhej oheň, znova netřeba
vidět tvé zamlžené obrysy,
pokud mi pořád ještě něco zbývá.
Z plamenné vášně chladná škvára. Led.
Je tma. Snad už tě vidím naposled.

Svítí slunce

Podívej, slunce! Dnes tak zvláště svítí.
Ale vždyť přece svítí stále stejně.
Ale ten paprsek tam na zácloně,
jak prosvítá skrz svislé proužkování!
Vždyť ten se přece mění denně.
Záleží, jak ji večer zatáhneme.

Díval jsem se i dneska ráno, jenže
jakoby nebyl k tomu důvod
nechtělo vyjít. Někde však svítilo
ať tak či onak, jako nikdy ještě,
neviděl jsem však, jestli se též díváš,
ležel jsem naznak a ty ke mě zády
a mezi námi z peřin celé pohoří
se pohnulo, když jsi natáhla ruku,

já na koleně prohlížel si fleky,
jak jen to se mnou, s tebou půjde dál.
Svítí-li venku slunce, stejně svítí
marně, když dávno na záclonách ani
neprozáří podélné pruhování.

Píseň o něčem

Ne, z toho nebude už nic,
nepropadám však smutku,
nahore už to zařídil
dohlížitel mých skutků.

Jehož záměry neznám ani,
popouzí mě však přece
odkud vzal právo k vměšování
v nejintimnějších věcech.

Tolik pohledů vybledlo,
vět odeznělo tady,
tolik roků ještě jednou
nelze dát dohromady.

Méně než málo, nevidět,
kolik jich ještě zbývá,
jakási clona šedivá
spouští se před očima.

Z toho, co skrz ni prosvítá,
nemám tušení ani,
kam mířím a proč vlastně jsem
tak ostře sledovaný.

Z maďarštiny přeložil Tomáš Vašut

Győző Ferenc (1954), maďarský básník, v roce 2000 vyšly česky tři básně v antologii Bez obalu.

LENKA JURÁŇOVÁ

Přítelkyně

Zatímco výtah pomalu klesal, sledovala míhající se obrazy a myslela na Zuzanu. Několikrát přitom přejela dlaní po studeném skle. Při jednom z dotyků se její dlaň najednou zmenšila a výtah se proměnil v prosklené dveře vedoucí do obývacího pokoje. Přes skleněnou výplň viděla dvě rozmazané skvrny. Ta tmavší byla otec. Výtah zastavil, skvrny zmizely. Vystoupila a zamířila do města. Jestlipak se dnes večer něco stane, napadlo ji.

Ale nestalo se nic, tak jako předcházející večer, tak jako všechny večery. Procházela se ulicemi a ve výkladních skříních se sunula dolů záda její matky. Přestože ta záda byla úzká a hubená, jí se zdálo, že musí každou chvíli prolomit skleněnou tabuli a proletět na ulici. A těch střepů! Když na ni začala padat únava, vydala se domů. Odněkud k ní dopadl záblesk světla a ona si vzpomněla na Zlatovlásku.

Dlouhou chodbou prosvítalo slunce. Zlatovláska se otáčela někde uprostřed, buclaté ruce proplétala nad hlavou a tvář jí zdobil úsměv, zlaté vlasy jí zářily, ale ona jí musela říct, že nemá a že nedá, musela, protože jen tak to bylo správné a tak ji rodiče vychovali. Lidem v domě bylo horko, horko k zbláznění. Někteří nechávali otevřené dveře na chodbu a ona tak mohla nahlížet do jejich bytů. Všechny páchly stejně.

Jednou u ní na patře ležel muž, natahoval k ní ruce a ona mu pomohla domů, z úst mu páchl alkohol, šaty na něm podivně visely. Připomínal jí hadrového panáčka z dětství. Dokonce mu z rukávu vykukoval kousek molitanu. Když ho zastrčila, vylezl mu z ucha.

Spatřila Zuzanu, jak tančí uprostřed chodby. Pohyby jejího těla, uhrančivost a – stop, prudké zastavení, stažené rysy obličeje, pevný pohled. Pak jedna Zuzana vystřídala druhou, tahle ta četla z knihy a jí se zdálo, že se kolem ní rozprostírá něco jako sluneční opar, najednou si vzpomněla na toho muže na chodbě a na ženu se zlatými vlasy. Zdálo se jí, že k ní vzpínají ruce a ona si ze srdce přála, aby i Zuzana, ale tak to nikdy nebylo.

Při svých odchodech a příchodech jezdila výtahem, po schodech nechodila, protože schody se táhnou a jsou neskutečně dlouhé a ona si vždycky myslela, že už je konec a pak zjistila, že není. Štítla se tlačítek, mačkala je přes šaty,

někdy ji u toho viděli a někdy zase ne. Koupelna byla umakartová a ona si čas od času omotala prádelní šňůru kolem krku, ale nic víc. Zuzaně stékaly dlouhé vlasy po těle, přes ramena rovnou k pažím, zatoužila ji odfouknout a vidět ji plout a nenarazit na břeh. Foukala, nejprve na ni celou, a pak už jen do dlaní. Ale dech procházel skrz prsty, a tak je Zuzana stlačila k sobě.

Slunce zářilo a lidem bylo v bytech horko, svlékali si košile. Bláznivá paní se přišla ptát, přišla žádat a po ní přišli další, nejprve cikánka s koberci, potom opilý muž, a pak ti, co žádali jen mlčky, matka, bratr, Lucie a pak ti, co žádali přespříliš: otec. Stála u okna a sledovala, jak lidé jezdí auty, jak mluví, jak chodí, přála si být jim blíž. Pomyslela si, že je bláznivá, stejně jako ta paní se zlatými vlasy, že stejně jako ona začne žádat po cizích, bude žádat a oni ji odmítnou. Vzala hrst prášků a vyšla na chodbu. Obě natáhly dlaň. Buclatá dlaň Zlatovlásky sevřela obsah. Když odcházela, po vlasech se jí rozlévalo slunce.

Zuzana si česala vlasy, pramen po prameni, a ona viděla, jak nad hlavou drží džbán, z něhož jí přes prsty stéká voda. Vzpomněla si na minulé léto a na tváři se jí mihl úsměv. Zuzana si toho všimla a usmála se také.

Výtah stoupal do nejvyššího patra. Sledovala míhající se obrazy. Stála daleko od skla. Moc dobře věděla - těch střepů! Nahlédla do otevřeného bytu, ve kterém vždycky mizela Zlatovláška. Na stole stála ošatka s jablky.

Lenka Buráňová (1983 ve Zlíně), studuje teorii a dějiny dramatických umění v Olomouci. Zatím nepublikovala.

ONDŘEJ MALÍK

Je nový den
usměj se
než rozlepíš oči
továrny na obloze
dávají polibky moci
a ta poníženě stéká
Je nový věk
v dobré náladě
děti mizí ze školky
oni pornoherci, ony modelky
a Země je konečně tak čistá,
barevná
jako všecičko, všechno
z umělé hmoty.

JAN BLAHOŠLAV

Chvála ořezávátka

Strouhátko neboli ořezávátka, předmět kovový nebo z plastiku, někdy mechanický, jindy elektrický, bývá k vidění ve své holé podstatě, tedy tvaru nezbytném vzhledem k funkci, jindy se objevuje co tajuplná díra na pracovním stole; ostříme tužky pohybováním vlastní ruky, kličky, anebo jen tak, že pokusně strčíme tužku do onoho záludného otvoru v desce stolu. Co je ale jisto: nikomu, kdo alespoň jednou v životě řešil nesnáz tupé tužky, nebude neznámý.

Proč se má stát předmětem chvály právě strouhátko bude nutno vysvětlit velice důsledně, jelikož právě zde stojíme nebezpečně blízko nežádoucí konotaci: Kdo by nikdy neslyšel obhajobu (nebo pyšnění se, chcete-li): Nejsem žádné ořezávátka! Význam je zřejmý; strouhátko je zde míněno jako cosi trpného, tupě sloužícího a samo o sobě bezcenného.

Ale opravdu je tomu tak? Co bylo uvedeno můžeme považovat za skutečnost nebo to snad bude pouhá po povrchu bez námahy klouzající interpretace...? Otázka netoliko řečnická, ergo odpovím: Ano, jde o pouhou interpretaci, však, ó, jak žinantní! Což je možno strouhat tužku bez trpkého pocitu vlastní nadutosti, když vím, že pomocník tento milý, nedoceněn, prostě otročí bez nároku na zásluhy?! Kdepak, tady je jádro pudla! Ten přístup, to přehlížení, ano, to sebepovýšení a nic jiného dělá ze strouhátka onen tupý předmět; *strouhátko se nedefinuje, jeť člověkem svévolně a direktivně interpretováno!* Je-li tomu tak, nemohu se nevyslovit na jeho obhajobu; ta však nehodlá být jen nějakou apologií, ale chválou, chválou, jež nemá zájem cokoli a kohokoli před čímkoli a kýmkoli obhajovat – to sama podstata, samo ořezávátka ve svých kvalitách estetických, stejně jako rituálních a religiózních tady promluví; strouhátko samo obhájí se na tomto místě svými klady.

Co že tak převelice zajímavého může být na obyčejném strouhátku? Třeba právě ta obyčejnost a prostota, ta pokora s jakou slouží svému poslání; nesnaží se přec o něco více, než strouhat, ostřit tužku tak, jak bys toho nožem nedocílil. Ano, ano, právě to skromné žití osudem, na nějž nežehrá, a nejinak vědomí, že malý zázrak nepřestává být zázrakem, to je exemplum etické i ontologické - kdo nevezme sobě co mravní imperativ tuto pravdu ořezávátka, inu, ten má trávit svůj život v nejistotách, mocichtivých pnutí, odsouzen tak k věčnému nepokojí.

Zmínil jsem prostotu zdůrazniv kvality etické, musím zde ukázat rovněž na jeho krásu a tedy na kvality estetické. Ano, ovšem, jistě, slyším ten hlas unáhlených, ano, ve své reakci zbytečně rychlých kverulantů a posměváčků, již by rádi zpochybnili vše, nač se sami nezmohli, důvtipem neoplývající. Ano - každé strouhátko je jiné, tvarově se – ne-li kus od kusu, tedy od jedné výrobní série k druhé – dozajista liší, různí. Arci, že různí, leč ne pokaždé musí být za krásné označeno jen to zjevné; estetická hodnota ořezávátka není v jeho tvaru (ač i to se nedá jednoznačně vyloučit), jeho půvab se skrývá v jeho mechanismu, v jeho fungování, ve způsobu jeho fungování. Vždyť, copak dělá takové strouhátko? Otáčivý pohyb vrací tužce – tupé a nepoužitelné, ztracené, leč s potenciálem dalšího upotřebení, její život; vrací jí opět hlas, znovu ji integruje do světa, navrácí ji jejich kvalit do toho okamžiku pozbytých! To otáčení se tužky ve strouhátku představuje magický okamžik znovuzkříšení zvukem jemně odkrajovaného dřeva zvěstovaný. Husí kůži z té nádhery musí mít citlivý člověk, který byl toho svědkem, ba co víc: pomocníkem. Jinak řečeno: jako bývá za krásného člověka považován ten, jenž koná dobré skutky, a krásným zůstane, i když se právě teď jenom dloubá v nose, tak je i naše ořezávátko krásné pro dobrotu svého výkonu i ve chvílích, kdy leží netknuto.

V touze zaplácnout mouchu, přibral jsem pod ruku i druhou, neboť tam, kde zaostříme na dílo člověka, tam nazřeme strouhátko zas v krapet jiném odstínění: podílíš se na té shora popsané kráse, jsi to Ty, kdo má podíl na kouzelné chvíli znovuzrození, a tento pocit chce být opakován. Usedneš znovu k ořezávátku, snad i se záměrně otupenými psacími potřebami, abys ještě jednou vychutnal sousto té lahodné krmě jako ambrózie v podmínkách venkoncem světských, a činíš tak znovu; to opakování ti dává sílu, snad i smysl, vzniká – RITUÁL.

Nejsem žádné ořezávátko...; jak to teď zní? Ten drobný předmět, takřka umělecký, se náhle nezdá být něčím tupým a trpným, spíše tvůrčím a životoplým. Kdo „zase ostrouhal“ nemusí být zklamán a eventuelní slzička smutku na tváři mění se v téže vteřině na slzu radosti, kdo ostrouhal, má v duši mír, ať již má strouhátko kovové nebo z plastiku, mechanické či elektrické, ať strouhá ručně nebo točí klíčkou, či – pro mě za mě – pokouší neposedně onu podezřelou díru na pracovním stole.

Jan Blahoslav (nar. 1978 v Krnově), publikoval dosud pod různými pseudonymy převážně v elektronických časopisech.

LADISLAV JURKOVIČ

MĚSÍCE

(Karlu Tomanovi a Petru Hruškovi)

Prosinec

Po listopadu
zas propast roku
otvírá se k pádu
To chřtán času
prosí o oběť
Návratnou V řádu

Leden

A už se dní
od zory k setmění
V noci tma
na bílo mrzne
Bílá a černá hra
V duši kůži I v krzně

Únor

Úmor úhor
úkradkem malé krácení
A má to jméno
Pěna Dní
Pěna již vítr sfoukne
že marně sbíráš na věno

Březen

Do Březolup nejezdi
příteli nejdražší
Jaro co vůně přináší
tam ještě nedosáhne
Jinde však lupá proutí
A taky srdce i moudí

Ladislav Jurkovič, básník, překladatel, literární historik.

Ondřej Malík (1984 v Krnově), studuje religionistiku na univerzitě v Pardubicích.

Edwin Muir (1887 – 1959), skotský básník. Přeložená ukázka pochází ze sbírky *One Foot in Eden* /Jednou nohou v ráji/ (1956) a je z doby Muirova pobytu v Československu v době před „změnou“, tj. před únorem 1948.

JAN BURYÁNEK

Říkat, že to nejde říct

Říkat, že to nejde říct,
a pořád dokola:
donekonečna se nadechovat,
vždy o chloupek míjet tu
poslední sloku, pravdivý verš,
a dech nabírat znova.
Mít v jámě hlavy poselství,
už už ho formulovat,
všude ho číst
a neumět ho předat.
Být věrný hledání
a trpělivě nenalézat.

A tušit, že vědomí, že celé já,
je nástrojem v rukou jazyka,
ne naopak,
jak by se zpočátku mohlo zdát.

Skutečnost smrsklá do snůšky pojmů

Skutečnost smrsklá do snůšky pojmů,
nevěstí nic dobrého, říkal si, když poprvé
uviděl svítání nad oceánem,
když úžas, žádaje o slova,
žádal vlastní zmrzačení.

Vše, čeho se slovem dotkl,
přestávalo být sebou
a měnilo se v účelovou lež,
v děvku k čemukoli svolnou.
Z druhé strany, ze světa bez významů,
z konečně pravdivého světa,
šklebila se nicota.

Je tedy žádoucí zastavit to nutkání
neustále žvanit? ptá se Schoulený, jenž ví,
že jeho nejpravdivější verš,
lyrické já bez příkras a stylizací
napíšou červi.

Rozhlédl se.

Slunce zbledlo a začínalo hřát,
družina přátel skotačila po pláži,
sbírali oblázky, lastury, největším hitem
byl modrý rosol chcíplé medúzy.

Jan Buryánek, textař, zpěvák a kytarista skupi-
ny Spiknutí, svou tvorbu publikuje na stránkách
<http://www.jeskyneslov.com/>

GERRIT KOMRIJ

Na Dva krále

Kdyby lidi jen po rukou chodili
A kotvy pluly po řece Rýnu,
Kdyby si mušle nesmysly myslily
A ostří jehly zbavilo tě splínu,

Kdyby klokani do peřin skákali
A mumie užívaly rýmu,
Kdyby sebou pyramidy zmítaly
A bláto vonělo po jasmínu,

Kdyby se obři v mělčinách ráchali
A refrén by znavil mandolínu,
Pak by se závěsy v okně zachvěly
A já bych uviděl Karolínu.

Nevyslovená láska

Kdybych ti měl o své lásce k tobě říct
Že navždy mi zmizíš, strachy bych se chvěl.
Musím spokojit se s pouhopouhým nic
Jinak bych tě ztratil – nemám na výběr.

Cítím – když se smím setkat s tvým
pohledem

Nikoliv křídla, ale zub žraločí
A brouk a vosa a pavouk s nadhledem
A zostra na útroby mé útočí.

Cítím, jak se moje střeva smaží.
Cítím, jak se mě závratě zmocnily.
Motám se – teď plameny mě polily.

Mlčím, vždyť slovem zavadím jemně
A tu tam je tvoje úcta ke mně.

Tak pošilhávám po kráse tvých paží.

Ulita

Krajáč na mléko byl o tolik větší,
Že nás z něho mohlo jíst klidně i hodně,
Celkem dvanáct, ale pak tu byl větší
Problém. Ucpal se nám dřez pánvičkou.
Na dně

Jsem byl a už nevěděl jsem co dělat dál.
(Často je život člověka tak zvrácený.)

Bezradně jsem z té výšky hleděl na sandál
On tlačil dál, a stále víc, dost zkroucený

Prohlubně, a ty ohromně hlodaly pod –
Pod čím jen vlastně? Zřasení a záhyby,
Barvy vybledly a to vám pak byl rachot.
Fajn kuchyň, a na to se ozve, jó, kdyby.

J. A. DEELDER

Imprese

Hnali jsme.
Hnali jsme dál.
Hnali jsme dál ulicí.

Měli jsme.
Měli jsme zas.
Měli jsme snad zas opici.
..

Jít, nebo nejít?

Jít, nebo nejít
za Petrem?

– abych si trochu postěžoval,
že $1 + 1 = 3$,
taky farmáře politoval
vzhledem k dnešní inflaci,
a ten mor mezi zvířaty –

Mám, nebo nemám
psát perem?

– abych si trochu postěžoval,
že $1 + 1 = 3$,
taky farmáře politoval
vzhledem k dnešní inflaci,
a ten mor mezi zvířaty –

Usadím se v pokoji
napíšu mu na stroji

– že $1 + 1 = 3$,
rád bych farmáře politoval
vzhledem k dnešní inflaci,
a ten mor mezi zvířaty –.

*Z básní současných holandských autorů vybrala
a z holandštiny přeložila Andrea Nováková*

MIRKA LANGEROVÁ

Alenka.

Stála šťastná ve frontě na autogram.

Helenka se na ní zářně usmála. Jenom na ní. Usmála se tak na každého z týchle frontičky polykačů hvězdného prachu.

Ale tenhle úsměv patřil jenom jí, Alence.

Alence Helena Vondráčková.

Alence Lucie Bílá.

Alence...Kolik už má těch drahocenných podpisů?

Chvilí dýchat stejný vzduch, na chvíli pocítit hvězdnou blízkost nadlidí.

Vzpomínka na celý život, téma k hovorům na půl života, záblesk štěstí pro okamžik života.

Historií životů uměle slavných živena, bez své vlastní, bez historie vůbec.

Časopisema pro ženy řízena, bulvárním tiskem bavena, filmovými scénáři dojímana.

Alenka, čekatelka na štěstí.

Kominík.

Seděla jsem v poloprázdné proteplené tramvaji a poslouchala rozhovor jednoho francouzského párečku, který si bůhví proč myslel, že mu nikdo nerozumí.

Dívala jsem se při tom z okénka, jako bych je vůbec nevnímala.

Tramvaj zastavila na červenou. Na chodníku si pomalu vykračoval kominík se štětkou na rameni. Automaticky jsem sáhla po svém jediném kovovém knoflíku. Zaslechla jsem francouzsky.

„Co se to děje?“

„Co to dělají?“

Podívala jsem se nejdříve na francouzský páreček, fascinovaně zírající střídavě na lidi a na chodník. Pak jsem se rozhlídla kolem sebe. Všichni v tramvaji, mladí, staří, ženy, muži, s neméně fascinovanými pohledy sledovali kominíka a v jednotné národní pospolitosti si svírali knoflíky svých svrchníků.

O fasádách.

Vnímání I.

Ten dům jsem znala téměř intimně, i když jsem nikdy nepřekročila jeho práh.

Při nočních procházkách Prahou dotýkala jsem se mnohokrát dlaní jeho zdi. Desítky domů pocítily na svých zašedlých hrubých zdech dotek tepla mojí dlaně.

Po horkých letních dnech, kdy nasávaly kamenné středověké zdi do sebe horkost slunce, zase na oplátku cítila já, při nočních toulkách, odcházející teplo z jejich kamenů. Dlaněmi vstupovalo do mého těla a chvějivě rozehrávalo moji představivost.

Noční bloudění Starou Prahou.

Stála jsem před tím domem v teplém jaru a ani trochu nechtělo se mi dotýkat jeho jasně žluté nové fasády.

Kolem procházeli dva a ona mu říká: „Podívej, jak ten dům pěkně opravili.“

A on, přitakáváje: „Konečně už to tady začíná nějak vypadat. Pěkně s tím hnuli.“

Bylo mi jich líto a sebe taky a nejvíc toho domu. Všech těch domů.

Ráda bych se opřela o tu kanárkovou zeď a zapálila si cigaretu. Jenže už léta nekouřím.

Vnímaní II.

Viděla jsem herečku. Padesátnici.

Měla umělé blond vlasy a štíhlou, denním cvičením mučenou šlachovitou postavu se silikonovými ňadry. Tvář rádoby mladickou, plastickou. A pro jistotu černé brýle.

V jejím obličejí nebylo stopy po jakékoli senzibilitě a její tělo postrádalo jakýchkoli smyslných gest. Jiskru v oku nebylo přes brýle vidět. Přesto mluvila právě o milostném svádění.

Vypadala vskutku žalostně.

A pak slyším: „ Ta baba vypadá fakt skvěle.“

Pak se v nich vyznej! V těch fasádách.

ONDŘEJ MALÍK

Bože, jestli jsi
v té temnotě
za rohem ulice
nepromluv na mě!
(třebaže poprvé)
– lekl bych se tě,
utekl, a zase
bych musel
hledat tě
v té temnotě
za rohem ulice...

JEN TAK...

...začala před několika měsíci zima, která je po letech taková, jakou ji známe z pohádek a vyprávění pamětníků. Ale pamětníci zjistili, že jejich paměť se mýlí a taková zima, že vlastně nebývala ani v těch starých zlatých časech. Zato ve vsetínských Zlatých časech se tuto zimu obsluha tak zhoršila, že už nekokáže podat ani dobré.

...začala zima, na kterou nezapomenu. Matyáš začal chodit a na plot jsem si měděným drátem připevnil novou poštovní schránku, protože nárek poštaček byl už převeliký a knížky mi nechávaly položené na zemi, protože do té staré je nacpat nedovedly.

...zima končí. Odchází staří dobří, Eduard Petru, Genadij Ajgi... Jaro je skoro tady, na soutoku se Bystřičky s Bečvou se voda rozlévá z regulovaných břehů a příroda ukazuje, že je silnější. Tam, kde býval splav s vodníkem lákajícím oběti je rovná vodní hladina a místo dělá čest svému názvu: Chladná voda.

...jsem po více než deseti letech přestal psát deník. Šlo to pozvolna. Zápisy se zkracovaly. Řídly. Pak je vystřídal kalendář, do kterého občas proniká něco osobního. Ani jsem si to neuvědomil, až nedávno, když jsem hledal ten poslední.

...jako každý rok vydala veřejná knihovna v New Yorku svůj proslulý seznam knih (<http://www.nypl.org/branch/books/index2.cfm?ListID=292>), které by si člověk měl spojovat s rokem minulým. Obálky a tituly vypadaly zajímavě. Nečetl jsem žádnou.

...jsem při listování posledním číslem ruského Ariónu narazil na básně Michaila Baru, jednoho z prvních básníků, které jsem se snažil překládat. Když jsem před léty (1999?) poprvé držel v ruce časopis Arión (<http://arion.ru/>), mylně jsem se domníval, že má něco společného s Orionem. Má. Ale snad jen to, že oba pochází z řecké mytologie. Tento legendární básník a pěvec starověkého Řecka bývá často zobrazován na hřbetě delfína, který podle pověsti básníka zachránil, když se vracel po moři z cest, před posádkou, která se ho chystala oloupit a zavraždit. Arión sám skočil do moře a zde ho vzal na hřbet delfín, který byl přiváben jeho hudbou. Bezpečně ho dopravil na břeh. Zde mu dal vděčný básník postavit na památku pomník.

A právě obraz jezdce na delfíně je již dvanáctým rokem ke spatření na titulní stránce tohoto ruského časopisu věnovaného poezii. V době, kdy mi Arion poprvé dovezl René, nebylo jméno Michai Baru (1958) příliš známé. Nyní už ano. Dílem díky jeho vlastní tvorbě, dílem díky jeho organizačním a editorským snahám. Stal se jedním z výrazných představitelů současného ruského minimalismu. Poslední číslo pak přineslo recenzi jeho poslední sbírky, a to mne donutilo aspoň k drobnému překladu.

MICHAIL BARU

* * *

Podzimní noc
Rezavé umyvadlo
S dešťovou vodu
Na mém zápraží
Ukrývá měsíc do svítání

* * *

skřípou oba
velocipéd
a stařík na něm

* * *

stolek na ulici
ranní noviny
přináší vítr

* * *

polední žár...
zchládá granátový květ
v zelené vodě bystřiny

* * *

starý hřbitov
bez rozloučení odchází
náhrobní kameny

* * *

stmívá se...
květy na tapetách v ložnici
zavírají se na noc

Michail Baru (* 1958), významný představitel ruského minimalismu, pracuje v Puščinu u Moskvy jako chemický výzkumník, sám sebe označuje za stoupence malých forem.

Pavel Kotrla

